

Norsk Folkehjelp
Fagbevegelsens solidaritetsorganisasjon

Norsk Sjømannsforbund

Rapport for avtaleperioden 2018–2021

TAKK FOR LIVSVIKTIG STØTTE!

På vegne av Norsk Folkehjelp vil jeg rette en stor takk til Norsk Sjømannsforbund for støtten til vårt viktige søk- og redningsarbeid i Norge. Det har gjort det mulig for oss å videreutvikle en fleksibel redningstjeneste som kan respondere raskt til lands og til vanns ved katastrofer og ulykker, men også mobilisere for å hjelpe eldre og sårbare med matlevering under pandemier og etablere akuttmotak for å ta imot ukrainske flyktninger.

Er det noe to år med pandemi har vist oss, er det at det fremdeles er et stort behov for frivilligheten i Norge. Norsk Folkehjelp Sanitet er en dynamisk enhet som kan bistå i de fleste kriser og tilpasse seg nye utfordringer. Det ble tydelig under raset i Gjerdrum, under evakueringen av MS «Viking Sky» i Hustadvika, og ikke minst under koronapandemien.

I løpet av de siste to årene har vi bistått helsevesenet med utallige oppdrag med våre beredskapsambulanser. Vi har

bistått helsevesenet i vaksineringsen av over 90 prosent av befolkningen på under et år, og i det største test- og smittesporingsarbeidet her i landet noen sinne. Vi har gitt god informasjon for reisende på flyplasser og i havner. Dette har vi gjort samtidig som vi har ivaretatt vår operative evne i redningstjenesten.

Krigen i Ukraina viser oss at vi aldri må ta freden for gitt. Tør vi tenke tanken at vårt eget land en gang kan bli direkte rammet av krig? Er vi forberedt på en slik situasjon i Norge i dag? Det jeg er helt sikker på, er at våre frivillige vil spille en rolle også i en slik grusom situasjon. For når kriser inntreffer, har frivillige en helt unik evne til å tilpasse seg og løse de oppgavene situasjonen krever. Ikke minst vil klimakrisen vi står overfor kreve at vi tilpasser oss en hverdag mer preget av flom, ras, skred og tørke.

Støtten fra Norsk Sjømannsforbund gjør våre søk- og redningsmannskaper i

stand til å gjøre en enda bedre jobb for å redde liv. Denne innsatsen blir viktigere enn noen gang i årene framover. Tusen takk!

Henriette Killi Westhrin

Henriette Killi Westhrin
generalsekretær, Norsk Folkehjelp

Norsk Folkehjelp er fagbevegelsens humanitære solidaritetsorganisasjon. Vi jobber med internasjonalt utviklingsarbeid, sanitet og redningstjeneste, humanitær mine- og eksplosivrydding og flyktning- og integreringsarbeid. Norsk Folkehjelp har rundt 13 000 medlemmer i Norge, og 2300 ansatte i 31 land.

HØYDEPUNKTER NORSK FOLKEHJELP SANITET 2018–2021

2018: Våre frivillige mannskaper deltok i 450 oppdrag – en betydelig økning fra 300 oppdrag i 2017. Dette året startet også opplæringen av de første akutt-hjelperne i organisasjonen, som en del av den nasjonale førstehjelpsdugnaden *Sammen redder vi liv*.

2019: Våre frivillige rykket ut på over 400 aksjoner. Dette viser at den betydelige økningen fra tidligere år er stabil. Da fire personer ble tatt av et snøskred i Tamokdalen i januar, bidro vi til at de fire omkomne kunne hentes hjem til sine familier. Frivillige spilte også en sentral rolle da cruiseskipet Viking Sky fikk motorstopp i Hustadvika i mars. I 2019

utdannet vi over femti nye skredmannskaper og -ledere.

2020: Norsk Folkehjelps frivillige mannskaper ble satt på en formidabel prøve under koronapandemien, med over 500 koronarelaterte oppdrag i tillegg til mer enn 400 søk- og redningsaksjoner. Vi økte kapasiteten på beredskapsambulanser og mannskaper, og utviklet et e-læringskurs i smittevern. Året ble avsluttet på tragisk vis med skredet i Gjerdrum. Norsk Folkehjelp deltok i redningsaksjonen med over femti frivillige og ni ambulanser, og bidro blant annet til å evakuere beboere fra et sykehjem i skredområdet.

2021: Dette året ble også preget av betydelig koronainnsats. 22. juli markerte vi at det var gått ti år siden terrorangrepet på Utøya og i regjeringskvartalet. Senere på året ble 50-årsjubileet til den norske redningstjenesten markert, i Bodø med både kronprinsen og justisministeren til stede.

Utgitt av: Norsk Folkehjelp
Tekst: Sissel Fantoft og Norsk Folkehjelp
Trykk: LO Media
Layout og tilrettelegging: Kirsti Knudsen og Anne Vines
Foto: Norsk Folkehjelp
Forsidefoto: Helly Hansen

FRIVILLIGHETENS VIKTIGE ROLLE

Frivilligheten får en stadig mer sentral rolle i den norske beredskapen. Norsk Folkehjelp Sanitet opplever en årlig økning i antall oppdrag. Flere nye Norsk Folkehjelp-lag er etablert i etterkant av dramatiske hendelser lokalt. En av de største aksjonene i 2019 var da cruiseskipet Viking Sky var i ferd med å gå på grunn i Hustadvika. Norsk Folkehjelp Hustadvika ble stiftet kort tid etterpå.

23. mars 2019 havnet cruiseskipet MS «Viking Sky» i havsnød i Hustadvika i Møre og Romsdal. Besetning og passasjerer, totalt 1373 personer, ble evakuert med helikoptre og fraktet til et midlertidig mottakssenter i Brynshallen på Hustad. David-André Bruun var daglig leder i Bryn IL, og havnet plutselig midt oppe i en stor katastrofe.

– I løpet av en halvtime hadde vi samlet 70 personer fra lokalmiljøet i hallen. Det sier noe om dugnadsånden i ei bygd med et par tusen innbyggere, sier han.

Bruun tilbrakte 42 timer i hallen, hvor han sammen med andre frivillige sørget for å servere mat og drikke til dem som jobbet i redningstjenesten.

– De frivillige fra Norsk Folkehjelp var dyktige og profesjonelle, og etter katastrofen bestemte jeg meg for å etablere

et nytt lag i Hustad. Jeg begynte å ringe rundt til ressurssterke personer og spørre om de ville bli med, forteller han.

1. oktober i 2021 ble laget formelt stiftet, og har allerede 60 betalende medlemmer.

– Vi øker stadig medlemsmassen, og har dessuten fått nesten tusen følgere på Facebook-siden vår, forteller Bruun.

VIKTIG ROLLE I LOKALSAMFUNNET

Bruun roser støtten laget har fått fra både Norsk Folkehjelp sentralt og fra Norsk Folkehjelp Nesset.

– De har vært helt enestående. Vi har fått uniformer og utstyr og alt vi trengte for å komme i gang, opplyser han.

Norsk Folkehjelp Hustadvika er allerede innlemmet i Hustadvikas kommunens beredskapsplan, og rykket også ut da

ekstremværet Gyda traff Møre-kysten i januar 2022.

– Vi har en viktig rolle i lokalsamfunnet, derfor må vi også ta oppgaven vår seriøst. Motivasjonen og engasjementet blant våre aktive medlemmer er helt unik, og gjennom kursene bygger vi kompetanse. Jeg fikk selv en aha-opplevelse da jeg deltok på kurset i søk og redning. Den kunnskapen jeg fikk, kan jeg få bruk for når som helst – jeg kan faktisk bidra til å redde livet til noen i min egen familie, sier Bruun.

Norsk Folkehjelp Hustadvika er også med i et pilotprosjekt i Norsk Folkehjelp om vannredning.

– Hovedfokuset vårt er sjø og fjell, derfor er det helt naturlig at vi spesialiserer oss på redning i vann, forteller David-André Bruun.

Norsk Folkehjelp Hustadvika har fått en pangstart med 60 medlemmer og tusen følgere på Facebook. De er innlemmet i kommunens beredskapsplaner og de er med i et pilotprosjekt i Norsk Folkehjelp om vannredning.

STØTTEN FRA SJØMANNSFORBUNDET GIR RESULTATER

Norsk Sjømannsforbunds landsmøte i 2018 fornyet sin støtte til Norsk Folkehjelp Sanitet med 250 000 kroner i året ut landsmøteperioden. Det har vært avgjørende for innsatsen i disse fire årene, ikke minst under redningsaksjonen i Hustadvika i mars 2019 da cruiseskipet MS «Viking Sky» fikk motorstopp.

– Våre frivillige fikk mye ros etter evakueringen. Folk som tok ansvar og bidro der det trengtes, var en avgjørende suksessfaktor, forteller Peter Harholt i Norsk Folkehjelp Nesset. Han var en av de frivillige som var raskt på plass for å hjelpe til.

Det ble opprettet et mottakssenter på Hustad, og Folkehjelpas hovedoppgave

var å ivareta de evakuerte. Noen av organisasjonens mannskaper jobber til daglig i helsesektoren, og nå jobbet de side om side med ambulansepersonell for å ta seg av pasienter som skulle videre til sykehus.

– En viktig oppgave var også å være til stede for dem som trengte å snakke, eller ei hånd å holde i, sier Harholt.

– Folk kom inn våte og kalde og med skuldrene høyt opp. Noen hadde vært sikre på at de skulle dø om bord i båten. Norsk Folkehjelps innsats fikk stor betydning for mange.

ET MINNEVERDIG ØYEBLIKK

I ettertid er det særlig én person Peter Harholt husker fra timene i hallen.

– Noen par hadde kommet bort fra hverandre under evakueringen. Det var en kvinne som vi fikk god kontakt med, som hadde blitt evakuert uten mannen sin. Hver gang det kom et nytt helikopter med evakuerte reiste hun seg for å se etter mannen. Det var et veldig fint øyeblikk da han endelig kom inn døra, sier han.

Mange av de frivillige sov lite eller ingenting den påfølgende natta. Inn og ut av hallen gikk mannskaper, helsepersonell og frivillige som hadde kommet på eget initiativ.

– Det var et fantastisk samarbeid som gikk over all forventning. Det skyldes nok en flat struktur der alle kunne ta ordre fra alle, og ikke minst at folk på eget initiativ tok tak og bidro der det var behov, sier Harholt.

STYRKET BEREDSKAP VED VANN

Etter «Viking Sky» fikk Norsk Folkehjelp én million kroner rederiet til Viking Sky for å styrke beredskap langs og i vannet. 200 000 av dem gikk til nettopp Norsk Folkehjelp Nesset for innsatsen i Hustad-

vika, men også fordi laget tok initiativet til å etablere Fagkurs Elv og Sjø – en tilleggsutdanning for søk- og redningsmannskaper i Norsk Folkehjelp.

Øvrige 800 000 kronene skal komme lokallagene til gode og aktivt styrke den lokale beredskapen. Blant annet er det kjøpt inn vannredningssett med det nødvendige utstyret til totalt 15 lokallag. Videre har mannskaper fra disse lokallagene deltatt på instruktørkurs med temaene Elveredning-Sikkerhet (SFR-S) og Elveredning Operatør (SFR-O), mens alle instruktørene er utdannet til nivået over dette som er Elveredning-Teknikker (SFR-T).

Alle kurs er sertifisert i henhold til IRIAs internasjonale standard (International Rescue Instructors Association). Pr. nå er rundt 20 instruktører utdannet, og opplæringen ute i lokallagene skal straks i gang.

SAMARBEID MED BRANNVESENET

Norsk Folkehjelp Sanitet har også valgt ut 15 lokallag strategisk plassert i om-

råder med mye vann og elver, samt steder der det lokale brannvesenet ikke har godt etablerte vannredningsgrupper. For eksempel har Nordreisa et lite deltids-brannvesen, med begrensede midler for trening på vannredning.

Her vil mannskapene fra Norsk Folkehjelp Nordreisa og omegn raskt kunne trene sammen og utgjøre et vannredningsmiljø sammen med brannvesenet. De kan delta i redningsaksjoner, men også være et viktig supplement til brannvesenet og bistå med utstyr, kompetanse, utvikle metoder og sørge for sikkerhet.

Saniteten skal også i løpet av høsten arrangere en fagsamling for instruktører, slik at de kan få trent sammen, utvikle læringsmodeller og kursmateriell, og sikre at de lokale kursene blir så gode som mulig. Det er kostbart å drive med vannredning, når det gjelder både kurs og materiell. En redningsdrakt koster ca. 12 000 kroner, og en komplett utstyrs pakke koster om lag 20 000 kroner, så støtten fra Norsk Sjømannsforbund kommer godt med i denne satsingen.

Norsk Folkehjelp styrker beredskapen langs norskekysten gjennom blant annet fagkurs for redning i elv og sjø og utstyrs pakker til de lagene som utdanner mannskaper.

DRONEPIONERENE I NORD

For å sikre en mest mulig effektiv redningstjeneste er det viktig å utvikle og ta i bruk ny teknikk. Frivillige i Midt-Troms står bak nybrottsarbeidet som førte til at Norsk Folkehjelp var den første frivillige organisasjonen som tok i bruk droner i søk- og redningsarbeidet. Kompetansebygging på dronesøk står sentralt i lagsvirksomheten.

Allerede høsten 2013 hadde Norsk Folkehjelp Midt-Troms sin første drone i lufta. Den var bygd av lagets medlemmer Stein Magne Eidissen og Mats Kongshaug.

– Vi var den første frivillige organisasjonen som fikk tillatelse fra Luftfartstilsynet til å bruke droner i søk- og redningsaksjoner. Noe av det første vi gjorde var å utarbeide en manual og et undervisningsopplegg for laget, forteller Mats.

– Til nå har seks medlemmer i laget sertifikat som dronepiloter, og ytterligere fire er i ferd med å ta kurset.

DELER KUNNSKAP

Sammen med droneansvarlig Ralph Simonsen sitter Stein Magne i ei arbeidsgruppe som utarbeider en droneveileder i samarbeid med Hovedredningssentralen (HRS) og representanter fra Røde Kors og politiet. Norsk Folkehjelp Midt-Troms har alltid vært opptatt av å dele sin kunnskap om bruk av droner med andre.

– Som pionerer i bruk av droner i søk-

og redningsarbeidet vil vi gjerne bidra til å inspirere andre, sier Ralph.

UTVIKLET BEDRE VERKTØY

Troms er det området i Norge hvor flest mennesker mister livet i snøskred. I en snøskredaksjon kan droner være eneste mulighet til å finne skadde raskt, spesielt hvis det er fare for nye skred.

– Sikkerheten til redningsmannskapene må alltid ivaretas, og noen ganger er risikoen for stor til at de kan ta seg inn i området. Vibrasjonene fra et redningshelikopter kan bidra til å utløse nye skred. En drone kan derimot sendes inn uten problemer – hvis den skulle falle ned, kan den hentes til våren, sier Mats.

I 2019 omkom tre svensker og en finne i et snøskred i Tamokdalen i Balsfjord. Norsk Folkehjelp Midt-Troms ble utkalt, men på grunn av dårlig vær tok det to uker før mannskaper kunne ta seg inn i dalen.

– Vi kjente på sterk frustrasjon over å

ikke kunne gjøre noe. Etter den aksjonen ble ideen om å videreutvikle bruk av droner revitalisert hos oss. Droneteknologien utvikler seg raskt, og vi så muligheten for å utvikle enda bedre verktøy, sier Ralph.

MÅ OGSÅ KUNNE FØRSTEHJELP

En drone redder ikke liv, derfor er folkehjelperne opptatt av at dronene skal opereres av mannskaper som også har nødvendig førstehjelpskompetanse. Da tenker man annerledes enn hvis man kun er ute etter å ta et fint bilde. Og det er ikke bare i skredaksjoner at droner kan være effektive. Sensorene kan tilpasses type søk.

– De kan dekke store områder på kort tid, slik at hjelpen kommer raskere fram. Ved søk i vann kan det for eksempel være utfordrende å bruke helikopter, fordi de pisker opp overflaten og gjør sikten håpløs. Vi har fløyet over elver mens vannet er så blikkstilte at vi kan telle steinene på bunnen, forteller Ralph.

Stein Magne Eidissen og Mats Kongshaug i Norsk Folkehjelp Midt-Troms er opptatt av at dronene skal opereres av mannskaper som også har nødvendig førstehjelpskompetanse.

FIKK PRISEN «TID SOM TELLER»

Siden 1972 har Norway Cup samlet ungdom fra fjern og nær til verdens største fotballturnering for barn og unge. Like lenge har Norsk Folkehjelps førstehjelpere vært til stede for å pleie overtråkk, brudd og andre skader som oppstår under turneringen. Norsk Folkehjelps innsats ble i år hedret med frivillighetsprisen «Tid som teller» av Norway Cup og Frivillighetens år.

NORSK FOLKEHJELP OG NORWAY CUP

- Norway Cup er verdens største fotballturnering for barn og unge.
- Den ble først arrangert i 1972.
- Norsk Folkehjelp har hatt ansvaret for førstehjelpstjenesten siden oppstarten.
- Det er Norsk Folkehjelps største årlige sanitetsoppdrag.
- Over 100 frivillige stiller opp fra lokale lag over hele landet.
- Etter to år uten Norway Cup grunnet pandemien, ble den endelig arrangert igjen i år.
- I år hjalp Norsk Folkehjelp med å mobilisere deltakelsen til Ukraina United – et lag med ukrainske ungdommer fra akuttmottaket i Kongsberg.

Norsk Folkehjelp Sanitet ble tildelt frivillighetsprisen «Tid som teller» av Norway Cup og Frivillighetens år under årets turnering. Foto: Norway Cup

Med 30 000 deltakere som kjemper om ballen over hele Oslo, kan det fort bli stygge taklinger, overtråkk og skrubbsår. Da er det godt å ha Norsk Folkehjelps sanitetstjeneste i ryggen. Det som startet med et telt ute på Ekebergsletta har blitt til ti store poster, feltsykehus og tre ambulanser.

I tillegg til tjenesten på Ekebergsletta er Norsk Folkehjelps mannskaper utplassert ved alle Norway Cups baner, spredt over hele byen. Ved noen poster er det stor aktivitet, ved andre er det veldig stille. Oppgavene varierer fra brudd og overoppheting til hodeskader, psykiske utfordringer og til og med slag og hjertestopp. Under en typisk cup er det mellom 1300 og 1500 skader som må behandles.

TRENGER ENDA FLERE

Norsk Folkehjelps generalsekretær Henriette Killi Westhrin mener at jobben Saniteten gjør under Norway Cup viser hvor viktig den frivillige førstehjelp- og redningstjenesten er.

Fotball er mye mer enn bare kampen om seier. For spillerne på Ukraina United er det også en sjanse til å være normal ungdom igjen for en stund. Foto: Norway Cup

– Jeg håper prisen vil være med på å øke forståelsen for viktigheten av vår innsats, men også motivere flere til å være med. Det er selvsagt først og fremst Norsk Folkehjelp Oslo som står bak denne tjenesten, men det er også fint å se hvordan mannskaper fra hele landet velger å bruke ferien sin på å skape trygg-

het for fotballspillende barn og unge og deres foreldre, sier Westhrin, og legger til at hun håper de vil se enda flere fra hele Norge på Ekebergsletta for å plastre, bandasjere og trøste.

– For Norway Cup kommer garantert til å være avhengig av oss også i årene som kommer.

FORBUNDSLEDEREN HAR ORDET

Siden landsmøtet i 2014 har Norsk Sjømannsforbund hatt en samarbeidsavtale med Norsk Folkehjelp der målet har vært å styrke den nasjonale redningstjenesten.

Norsk Sjømannsforbund har bidratt økonomisk, og vi har hatt gleden av å bli invitert med når Norsk Folkehjelp har kjørt kurs for sine frivillige mannskaper.

Norsk Folkehjelp har deltatt på kurs/konferanser arrangert av Norsk Sjømannsforbund og gitt grunnleggende opplæring i førstehjelp. Dette har deltakerne satt stor pris på.

Når jeg nå går av som leder i Norsk Sjømannsforbund, vil jeg takke for samarbeidet og ønske lykke til videre med fortsatt samarbeid.

Johnny Hansen

TUSEN TAKK FOR DERES LIVSVIKTIGE STØTTE!

ENGASJER DEG

Du kan støtte samarbeidsprosjektet mellom Norsk Sjømannsforbund og Norsk Folkehjelp ved å starte din innsamling på spleis.no eller facebook, eller du kan benytte kontonummer 9001 08 76000.

FÅ INFORMASJON

For mer informasjon om samarbeidet, kontakt: Norsk Sjømannsforbund, tlf.: 22 82 58 00/e-post: firmapost@sjomannsforbundet.no. eller Norsk Folkehjelp v/Lena Fiske, tlf.: 92 89 13 65/e-post: lefi@npaid.org.

FØLG OSS

facebook.com/folkehjelp
twitter.com/norsksf
www.folkehjelp.no
Postboks 8844 Youngstorget
0028 OSLO
Tlf.: 22 03 77 00